

การศึกษาความเป็นไปได้ในการพัฒนาพื้นที่ตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี เส้นทางท่องเที่ยวเชิงเกษตร

A Study of Possibilities Development in Thamrong Sub-district to Agricultural Tourism Route in Ban Lad District, Phetchaburi

วรรณิศา สีฟ้า / Wanneesa Seefa

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

Public Administration Program, Faculty of Humanities and Social Sciences,

Phetchaburi Rajabhat University

Corresponding author E-mail: oui_seefa@hotmail.co.th

(Received: July 16, 2023; Revised: September 20, 2024; Accepted: December 13, 2024)

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง การศึกษาความเป็นไปได้ในการพัฒนาพื้นที่ตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี เส้นทางท่องเที่ยวเชิงเกษตร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพของชุมชนในพื้นที่ตำบลถ้ำรงค์ และสร้างเส้นทางท่องเที่ยวเชิงเกษตรในพื้นที่ตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี และนำมากำหนดเป็นนโยบายในแผนองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นโดยใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Research) โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพเป็นหลัก เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจำนวน 358 คน การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่มจากผู้นำชุมชน ผู้นำกลุ่มวิสาหกิจชุมชน และผู้ใหญ่บ้านที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยว ผู้บริหารและบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลถ้ำรงค์ที่เกี่ยวข้องจำนวน 13 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS และการพรรณนาวิเคราะห์ ผลการศึกษาพบว่า 1) ระดับของความพร้อมหรือการเห็นด้วยในการพัฒนาพื้นที่เส้นทางท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยภาพรวมมีความพร้อมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวม 3.41 โดยมีความพร้อมด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวสามารถสร้างการเรียนรู้ในวิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณีของชนในชุมชน และ 2) ความเป็นไปได้ในการพัฒนาพื้นที่ตำบลถ้ำรงค์เส้นทางท่องเที่ยวเชิงเกษตรพบว่าจุดแข็งของชุมชน คือ (1) ประชาชนมองเห็นว่าชุมชนมีศักยภาพในเรื่องของความสามัคคีกัน มีความร่วมมือกันอย่างมาก ใกล้ชิดกัน เอื้ออาทร ช่วยเหลือซึ่งกันรวมทั้งมีทัศนคติที่ดีต่อกันทั้งในชุมชนและกับหน่วยงานของรัฐบาลติดต่อสื่อสารต่อกันสม่ำเสมอ (2) สภาพพื้นที่ของตำบลถ้ำรงค์เอื้อต่อการรองรับนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวชม ทั้งในด้านของถนนหนทาง ความปลอดภัย และการส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐในการรวมกลุ่มกัน

สร้างผลิตภัณฑ์ การปรับปรุงภูมิทัศน์ และมีรายการโทรทัศน์มาถ่ายทอดสด จดอ่อนคือ ชาดองค์ความรู้
ในการพัฒนาสินค้าและผลิตภัณฑ์ บางครั้งไม่เพียงพอต่อการจำหน่าย

คำสำคัญ : ความเป็นไปได้ การพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยว ตำบลถ้ำรงค์

Abstract

The objectives of this research are to assess the potential of communities and establish agro-tourism routes in the Thamrong sub-district in Ban Lat district, Phetchaburi Province, as well as to incorporate policies into local government planning using integrated research. This study employs a qualitative research approach. Data were collected from 358 participants through questionnaires, in-depth interviews, and focus groups, including community leaders, community enterprise leaders, village heads involved in tourism management, and management and staff from the Thamrong Sub-District Administrative Office. Data analysis was conducted using SPSS software and descriptive analysis. The study results indicated the following: 1) the level of readiness or agreement to develop the area into an agro-tourism destination is generally high, with an overall average rating of 3.41. This reflects the community's readiness to support tourism activities that promote cultural learning and local lifestyles, and 2) regarding the potential for developing this area into an agro-tourism hub, the community's strengths include: 2.1) A high degree of unity and cooperation, with strong community bonds, mutual assistance, and positive attitudes towards both the community and government agencies, along with regular communication and 2.2) the infrastructure in Thamrong sub-district is suitable for accommodating tourists, with safe roads and support from public organizations to create local products, improve the landscape, and attract media coverage. However, the community faces challenges, such as limited knowledge in product development and branding, which sometimes results in insufficient supplies for sale.

Keywords: Possibility, Development of tourist areas, Thamrong sub-district

บทนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2565) ได้กำหนดเป้าหมาย ยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาประเทศในระยะ 5 ปี ซึ่งจะเป็นแผนที่มีความสำคัญในการวางรากฐาน การพัฒนาประเทศไปสู่สังคมที่มีความสุขอย่างมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน สอดคล้องตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ที่เป็นกรอบการพัฒนาประเทศในระยะยาว รัฐบาลมีนโยบายในการสร้างความมั่นคงและเข้มแข็งให้กับระบบ เศรษฐกิจของประเทศ รวมทั้งเร่งสร้างสังคมที่มีคุณภาพ โดยการขจัดอุปสรรคต่าง ๆ ที่มีต่อการเจริญเติบโตทาง เศรษฐกิจและการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม ตลอดจนการวางแผนการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ในระยะยาว ครอบคลุมถึงการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน การสร้างความมั่นคง มั่งคั่ง ทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ เป็นสิ่งสำคัญที่ประเทศจะต้องมีทิศทางและเป้าหมายการพัฒนายาวนาน ที่ชัดเจน โดยทุกภาคส่วนในสังคม ต้องร่วมมือกันอย่างเข้มแข็ง เพื่อผลักดันให้เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับการปฏิรูปประเทศที่มุ่งสู่ความ “มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” ในอนาคต

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติของประเทศไทยในระยะ 5 ปี จะยึดหลัก “ปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง” ต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับก่อนหน้า เพื่อให้การพัฒนาในทุกมิติมีการบูรณาการบน ทางสายกลาง มีความพอประมาณ มีเหตุผล รวมถึงมีระบบภูมิคุ้มกันที่ดี สอดคล้องกับภูมิสังคม การพัฒนา ทุกด้าน มีคุณภาพ ทั้งมิติเศรษฐกิจ สังคม และระบบนิเวศน์ มีความสอดคล้อง เกื้อกูล และพึ่งพาอาศัยซึ่งกัน และกัน โดยการพัฒนาในมิติหนึ่งต้องไม่ส่งผลกระทบต่อมิติอื่น ๆ รวมทั้งต้องมุ่งเน้นให้ “คนเป็น ศูนย์กลางการพัฒนา” โดยดูว่าประชาชนในพื้นที่มีความต้องการหรือยังขาดในเรื่องใด เพื่อจะนำมาสู่ แนวทางกระบวนการแก้ไขปัญหา ก่อนนำไปสู่ปลายทาง คือ การพัฒนาตรงกับความต้องการของประชาชน ทำให้ประชาชนมีความสุข มีรายได้ที่เพียงพอในการเลี้ยงตน สามารถที่จะเสียสละช่วยเหลือผู้อื่นและสังคม ได้อย่างยั่งยืนต่อไป (โชค บูลกุล, 2556)

จังหวัดเพชรบุรีเป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่ด้านภาคกลางตอนล่างของประเทศไทย เป็นพื้นที่ที่อุดมสมบูรณ์ มีชุมชนที่ประกอบอาชีพแตกต่างกัน มีกลุ่มอาชีพที่หลากหลาย ทางด้านการเกษตร การประมง การแปรรูป และการท่องเที่ยวหลากหลายรูปแบบ ซึ่งจังหวัดเพชรบุรีนอกจากจะประกอบด้วยแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ ที่มีความโดดเด่นแล้ว ยังประกอบด้วยแหล่งท่องเที่ยวประเภทวัฒนธรรม อาหาร และการแสดงที่ถูก สร้างสรรค์มาอย่างต่อเนื่องทำให้นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติมาเที่ยวเป็นจำนวนมากในแต่ละปี อย่างไรก็ตามการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวจำเป็นต้องพัฒนาให้ชุมชนมีความพร้อม มีการกินดีอยู่ดี มีอาชีพที่ มั่นคงและมีแนวทางการประกอบอาชีพ ความรู้ และมาตรฐานผลผลิตต่าง ๆ (สำนักงานจังหวัดเพชรบุรี, กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด, ม.ป.ป.)

ตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี มีเรื่องเล่าขานเป็นตำนานมาจากในอดีตว่าสมัยก่อน บ้านถ้ำรงค์มีสภาพเป็นป่าวันหนึ่งมีเจ้าเมืองที่ไม่ปรากฏพระนามเสด็จมา ระหว่างที่กำลังเสด็จเที่ยวชม

ภูมิประเทศ มีหญิงสาวชาวบ้านเห็นพระองค์ทรงเหน็ดเหนื่อย จึงเข้ามาถวายน้ำดื่มแก้กระหาย แต่ในชั้นน้ำมีใบหญ้าคาลอยอยู่ เจ้าเมืองทรงกริ้วและเรียกให้หญิงชาวบ้านมาเข้าเฝ้า หญิงสาวชาวบ้านได้อธิบายว่า ที่ต้องใส่หญ้าคาลงไปเพื่อป้องกันมิให้เจ้าเมืองริบเสวยน้ำในขณะที่กำลังเหนื่อยเพราะอาจทำให้จุกเสียดและประจวบได้ เจ้าเมืองได้ฟังก็ซาบซึ้ง จึงพระราชทานแหวนให้หญิงสาวชาวบ้านเป็นการตอบแทนน้ำใจ ซึ่งเรียกว่า “ธรรมรงค์” ต่อมาชาวบ้านได้เรียกว่าชุมชนแห่งนี้ว่า “บ้านธรรมรงค์” และเรียกเพี้ยนมาเป็น “ถ้ำรงค์” ในปัจจุบัน

ชุมชนบ้านถ้ำรงค์มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยมีภูเขา ป่าไม้ ป่ายางนา ต้นตาลโตนด มีแม่น้ำเพชรบุรีและลำห้วยสายยาวที่มีน้ำตลอดปีที่ใช้กินและใช้ในการเพาะปลูก มีโบราณสถาน วัดวาอาราม หลวงพ่อดำ หลวงพ่อขาวที่ศักดิ์สิทธิ์ มีวัดถ้ำรงค์และถ้ำขนาดเล็กอื่น ๆ ในพื้นที่ชุมชน มีงานหัตถกรรมจักสานใบตาล งานประดิษฐ์จากลูกตาลแก่ งานประดิษฐ์ว่าวไทย กลุ่มแม่บ้านแปรรูปผลผลิต มีอาหารคาวหวานที่เป็นอัตลักษณ์ของท้องถิ่น เช่น แกงหัวตาล ขนมตาล โตนดทอด ผลไม้นานาชนิด มีประเพณีและการแสดงวัฒนธรรมท้องถิ่น พิพิธภัณฑสถาน ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีเส้นทางท่องเที่ยวทั้งทางบกและทางน้ำ จักรยาน นั่งรถรางชมชุมชน ชุมชนถ้ำรงค์ได้รับการส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนที่มีนักท่องเที่ยวและผู้คนมาแวะเที่ยวชมอยู่อย่างสม่ำเสมอด้วยเสน่ห์ และอัตลักษณ์ของชุมชนที่อภัยาศัยไมตรี จากปัจจัยที่เป็นจุดดึงดูดสำคัญหลากหลายประการของตำบลถ้ำรงค์ ซึ่งมีศักยภาพพื้นที่ที่มีความโดดเด่น แต่ยังไม่มีการท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติและรับรู้ถึงแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของสถานที่แห่งนี้ ที่มีความพร้อมทุกด้าน (ครรชิต มาระโกชน์ รัชฎาพร วงษ์โสพนากุล และอารียา บุญทวี, 2560)

ดังนั้น มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี เป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มีปณิธานสูงยิ่งที่จะปฏิบัติการกิจท้องถิ่น ทั้งการพัฒนา ชี้นำและแก้ไขปัญหาของท้องถิ่น เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏกับชุมชนท้องถิ่นเพื่อการนำใช้ข้อมูลให้เกิดประโยชน์สู่การจัดการตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล จึงสนใจศึกษาเรื่อง การศึกษาความเป็นไปได้ในการพัฒนาพื้นที่ตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี สู่เส้นทางท่องเที่ยวเชิงเกษตรให้กลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่สร้างรายได้ให้แก่เกษตรกร เกิดการสร้างงาน มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาอย่างมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาศักยภาพของชุมชนในพื้นที่ตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี
2. เพื่อสร้างเส้นทางท่องเที่ยวเชิงเกษตรในพื้นที่ตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี มากำหนดเป็นนโยบายในแผนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยมุ่งศึกษาแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร แนวคิดเทคนิคและวิธีการพัฒนาชุมชนแบบมีส่วนร่วม การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT Analysis) และแนวคิดทางธุรกิจด้านส่วนผสมทางการตลาด (4Ps) เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ในการพัฒนาพื้นที่ตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรีสู่เส้นทางท่องเที่ยวเชิงเกษตร

2. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรในการศึกษารั้งนี้แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ประกอบด้วย ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ผู้บริหารและบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลถ้ำรงค์ และคนในพื้นที่ตำบลถ้ำรงค์ที่อยู่ในเขตการปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบลถ้ำรงค์

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษารั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ และการทำสนทนากลุ่ม (Focus Group) ดังนั้นผู้วิจัยจึงแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1. ผู้นำชุมชน ผู้นำกลุ่มวิสาหกิจชุมชน และผู้ใหญ่บ้านที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยว จำนวน 9 คน ประกอบด้วย

- 1.1 ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 1 บ้านท่ามะเฟือง
- 1.2 ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 2 บ้านม่วงงาม
- 1.3 ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 3 บ้านถ้ำรงค์
- 1.4 ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 4 บ้านไร่สะท้อน
- 1.5 ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 6 บ้านหนองช้างตาย
- 1.6 กำนันตำบลถ้ำรงค์
- 1.7 คุณสุริยะ ชวงศ์ เกษตรกรดีเด่นแห่งชาติ
- 1.8 คุณบรรพต มามาก เกษตรกรต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง
- 1.9 คุณชัยชัย นาคสุข ประธานกลุ่มวิสาหกิจท่องเที่ยวชุมชน

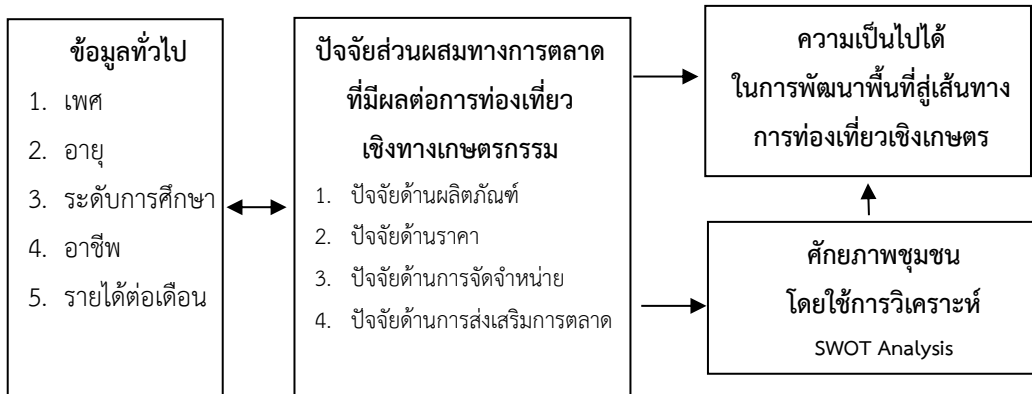
2. ผู้บริหารและบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลถ้ำรงค์ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว จำนวน 6 คน ประกอบด้วย นายกองค์การบริหารส่วนตำบลถ้ำรงค์ เลขานุการองค์การบริหารส่วนตำบลถ้ำรงค์ ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล หัวหน้าสำนักงานปลัด นักวิเคราะห์นโยบายและแผน และเจ้าพนักงานประสานงานชุมชน

3. ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 258 คน

3. ขอบเขตด้านพื้นที่

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวและชุมชนในเขตพื้นที่ตำบลถ้ำรงค์ ซึ่งเป็นเขตพื้นที่ในความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลถ้ำรงค์

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประเภทของการวิจัย

ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสม (Mixed Research) เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพเป็นหลัก

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษานี้แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ประกอบด้วย ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ผู้บริหารและบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลถ้ำรงค์ และคนในพื้นที่ตำบลถ้ำรงค์ ที่อยู่ในเขตการปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบลถ้ำรงค์

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

3.1 เชิงปริมาณ

ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการศึกษาวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูล 2 ประเภท ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 ศักยภาพของคนในชุมชนต่อการพัฒนาพื้นที่สู่เส้นทางท่องเที่ยวเชิงเกษตร เป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ตัวเลือก

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

3.2 เชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการศึกษาวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูล 2 แบบ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

- 1) แบบสัมภาษณ์เชิงลึกกึ่งมีโครงสร้าง (Semi-structure in-depth interview)
- 2) แบบบันทึกการทำสนทนากลุ่ม (Focus Group)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีการดำเนินการโดยนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลจากประชาชนใน 6 หมู่บ้านของตำบลถ้ำรงค์ จำนวนประชากรทั้งสิ้น 3,414 คน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 358 คน และจากการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม และการสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วมของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี ต่อการพัฒนาพื้นที่สู่เส้นทางท่องเที่ยวเชิงเกษตร

5. การวิเคราะห์ข้อมูลจากการใช้ Mixed Method

5.1 เชิงปริมาณ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ตรวจสอบตรวจสอบความถูกต้องและคัดเลือกเอาแบบสอบถามและเมื่อตรวจสอบข้อมูลเรียบร้อยแล้วจึงนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติดังต่อไปนี้

1) สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เป็นสถิติพื้นฐานในการวิเคราะห์ข้อมูล การแจกแจงและลักษณะโดยทั่วไปของข้อมูล โดยการใช้การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ในการอธิบายข้อมูลทางประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม

2) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ใช้ในการวิเคราะห์การมีความพร้อมของคนในชุมชน ต่อการพัฒนาพื้นที่สู่เส้นทางท่องเที่ยวเชิงเกษตร ตามเกณฑ์ที่ผู้ศึกษากำหนด

5.2 เชิงคุณภาพ

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลแบบอุปนัย (Analytic induction) โดยสรุปข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม และการสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วมของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี ต่อการพัฒนาพื้นที่สู่เส้นทางท่องเที่ยวเชิงเกษตร แล้วนำข้อมูลมาเขียนบรรยาย

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยโดยสรุปที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และตัวชี้วัดโครงการ จำแนกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณของการศึกษาความเป็นไปได้ในการพัฒนาพื้นที่ตำบลถ้ำรงค์สู่เส้นทางท่องเที่ยวเชิงเกษตร พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 253 คน

คิดเป็นร้อยละ 70.70 มีอายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 34.10 มีการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือเทียบเท่าจำนวน 148 คน คิดเป็นร้อยละ 41.30 ประกอบอาชีพค้าขายหรือธุรกิจส่วนตัวจำนวน 146 คน คิดเป็นร้อยละ 40.80 และมีรายได้ 10,001 – 15,000 บาท มีจำนวน 147 คน คิดเป็นร้อยละ 40.80

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพของการศึกษาความเป็นไปได้ในการพัฒนาพื้นที่ตำบลถ้ำรงค์สู่เส้นทางท่องเที่ยวเชิงเกษตร พบว่า ระดับของความพร้อมหรือการเห็นด้วยในการพัฒนาพื้นที่สู่เส้นทางท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยภาพรวมมีความพร้อมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวม 3.41 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยจากมากที่สุด คือ ความพร้อมด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวสามารถสร้างการเรียนรู้ในวิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณีของคนในชุมชน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.63

ส่วนที่ 3 ความเป็นไปได้ในการพัฒนาพื้นที่ตำบลถ้ำรงค์สู่เส้นทางท่องเที่ยวเชิงเกษตรมากำหนดเป็นนโยบายในแผนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า จุดแข็งของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่สู่เส้นทางท่องเที่ยวเชิงเกษตร พบว่า ประชาชนมองเห็นว่าชุมชนมีศักยภาพในเรื่องของความสามัคคีกัน มีความร่วมมือกันเป็นอย่างมาก เพราะเป็นชุมชนที่อยู่ใกล้ชิดกัน ความเป็นชนบทเอื้ออาทร ช่วยเหลือซึ่งกันรวมทั้งมีทัศนคติที่ดีต่อกันทั้งในส่วนของครัวด้วยกันเอง เพื่อนบ้านหรือกับหน่วยงานของรัฐ มีการติดต่อกันอยู่อย่างสม่ำเสมอ อีกทั้งพื้นที่ในชุมชนก็มีความเหมาะสมที่จะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอีกด้วย แต่ยังคงขาดในเรื่องขององค์ความรู้ในการพัฒนาตัวสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ พอมีนักท่องเที่ยวเข้ามาจำนวนมากบางครั้งสินค้าไม่เพียงพอต่อการจำหน่าย แต่ก็พบว่า สภาพพื้นที่ของตำบลถ้ำรงค์เอื้อต่อการรองรับนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวชมทั้งในด้านของถนนหนทาง ความปลอดภัย อีกทั้ง ยังได้รับการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบลถ้ำรงค์ที่ส่งเสริมให้ประชาชน มีการรวมกลุ่มกันสร้างผลิตภัณฑ์ เพื่อให้ประชาชนมีรายได้ที่เพิ่มขึ้น อีกทั้งยังมีการปรับปรุงภูมิทัศน์ พัฒนาหมู่บ้านของแต่ละหมู่ให้มีผลิตภัณฑ์ของตนเอง มีหน่วยงานจากภายนอก เช่น มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีเข้ามาให้ความรู้ การจัดทำบัญชีครัวเรือน การบำรุงศิลปวัฒนธรรม การบริการวิชาการ รวมทั้งมีสื่อรายการโทรทัศน์มาถ่ายทอดอย่างสม่ำเสมอ สำหรับอุปสรรคของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่สู่เส้นทางท่องเที่ยวเชิงเกษตร พบว่า ส่วนใหญ่จะมีความคิดเห็นตรงกันในเรื่องของงบประมาณ ซึ่งบางกลุ่มยังไม่เข้มแข็งก็ยังคงการงบประมาณในการลงทุนและพัฒนาสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ ให้เป็นที่ต้องการของนักท่องเที่ยว บางครั้งกลุ่มที่มีจำนวนคนเยอะก็จะมี ความขัดแย้งในเรื่องของความคิดเห็นที่ไม่ตรงกันเนื่องจากความต้องการที่หลากหลายกันออกไป และการที่พื้นที่ที่นักท่องเที่ยวจะเข้าเที่ยว มีทางเข้าออกหลายทาง อาจเกิดความสับสนได้

กระบวนการเรียนรู้ร่วมกันและบทเรียนจากการดำเนินงานที่สำคัญ ได้แก่ การทำงานร่วมกันเป็นทีมของนักวิจัย การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าในขณะลงพื้นที่เก็บข้อมูล

ข้อค้นพบในส่วนของปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จที่สำคัญ คือ ความร่วมมือของผู้ให้ข้อมูลในการตอบแบบสอบถาม การสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม รวมไปถึงการมีนักศึกษาเข้าร่วมเก็บข้อมูล

นวัตกรรมองค์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัย คือเส้นทางเกษตรเพื่อการท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี

อภิปรายผล

พื้นที่ตำบลถ้ำรงค์ มีความพร้อมและศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยเฉพาะในด้านของกิจกรรมต่าง ๆ ของการท่องเที่ยวที่สามารถสร้างการเรียนรู้ในวิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณีของคนในชุมชนอยู่ในระดับมาก เนื่องจากวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ของที่เรียบง่าย สงบสุข มีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ประกอบกับมีประเพณีที่สามารถดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวได้ และสร้างความประทับใจ ได้แก่ ประเพณีวัวลาน ประเพณีการทำบุญตักบาตรในวันสำคัญทางศาสนา ประเพณีการร่อนน้ำคำหัวผู้เฒ่าผู้แก่ในวันสงกรานต์ ประเพณีวันลอยกระทง รวมถึงความเชื่อต่าง ๆ และในเรื่องของการจัดการท่องเที่ยวภายในชุมชนช่วยให้เกิดรายได้แก่คนในชุมชน ส่งผลให้ชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น ซึ่งในงานวิจัยแนวทางในการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ (ปองพล ธิวัลทัยกุล ชัชวาลรัตน์ มุกดา และวชิรินทร์ วาริเสตสุวรรณ, 2550) พบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางมาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมเพราะความน่าสนใจด้านเกษตรกรรมวิถีชีวิตเกษตรกรรมสำหรับกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวต้องการมากที่สุด คือ กิจกรรมพักผ่อนหย่อนใจดังนั้นแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ไว้ 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการพัฒนาทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวเน้นการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยว ให้สอดคล้องกับศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวนั้น ๆ 2) ด้านการพัฒนาบริการการท่องเที่ยว 3) กลยุทธ์พัฒนาด้านการตลาดและประชาสัมพันธ์ 4) กลยุทธ์พัฒนาด้านอื่น ๆ สำหรับการกำหนดยุทธศาสตร์พึ่งพาเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งเบื้องต้นโดยเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านได้แก่ยุทธศาสตร์การสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวกับกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่ม และเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับการศึกษาความเป็นไปได้ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนถ้ำรงค์จะเห็นได้ว่า ชุมชนถ้ำรงค์ สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรได้อย่างมาก เนื่องจากมีศักยภาพพร้อม ทั้งทรัพยากร และบุคลากร รวมทั้งการสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ โดยเฉพาะความเข้มแข็งของชุมชน ที่สามารถรวมกลุ่มกันได้ การยอมรับนวัตกรรม และองค์ความรู้ จากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เข้าไปช่วยพัฒนา และสนับสนุน เช่น กรณี มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี กลุ่มวิสาหกิจชุมชนซึ่งเข้าไปให้ความรู้เกี่ยวกับการผลิต ผลิตภัณฑ์ชุมชน และช่วยในเรื่องการตลาด ทั้งนี้ชุมชนถ้ำรงค์เป็นชุมชนซึ่งอยู่สองฝั่งถนนเพชรเกษม มีเส้นทางคมนาคมที่สามารถเข้าถึงชุมชนได้สะดวกสบาย สามารถพัฒนาเป็น

จุดเชื่อมต่อในการเดินทางทั้งขาขึ้นกรุงเทพฯ และขาออกใต้ใต้ และในอีกด้านคือ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ใกล้กรุงเทพฯ สามารถเดินทางไป กลับได้สะดวก (กนกพล จันทะรักษา, 2558)

ในชุมชนถ้ำรงค์นี้ จากการศึกษาพบว่า มีความโดดเด่นเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์จากตาลโตนด และการทำสวนตาลโตนด ซึ่งในปัจจุบันสามารถพัฒนาเป็นแหล่งศึกษาดูงาน และมีการศึกษาดูงานเป็นจำนวนมากจากหน่วยงานทั่วประเทศ มีวิทยากรชุมชนที่สามารถ ให้ความรู้แก่ผู้มาศึกษาดูงานได้เป็นอย่างดี แสดงให้เห็นว่า ชุมชนสามารถสร้างอัตลักษณ์ ให้เกิดขึ้นในชุมชนได้ ในขณะเดียวกัน ชุมชนถ้ำรงค์ยังมีงานอันเนื่องจากการเกษตรหลายอย่างที่สามารถพัฒนา และสร้างสรรค์ขึ้นมาเป็นจุดเด่นได้ เช่น การผลิตขนม ของหวาน การปลูกกล้วยไม้ และสามารถพัฒนาเป็นกิจกรรม และเส้นทางท่องเที่ยวได้ ซึ่งเมื่อนำไปพิจารณาร่วมกับงานวิจัยของ เทพกร ณ สงขลา และบัญชา สมบูรณ์สุข (2554) ซึ่งศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกับการจัดการทรัพยากรเกษตรของท้องถิ่น กรณีศึกษาท่องเที่ยวเชิงเกษตรช่วงกลางจังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการศึกษาพบว่า การเกษตรอำเภอช้างกลางที่ใช้เป็นกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงเกษตร ได้แก่ การเลี้ยงผึ้ง การเพาะเห็ด และเกษตรอินทรีย์ในรูปแบบให้ความรู้/สาธิตจำหน่ายสินค้าเกษตร และให้รู้ทางธุรกิจการเกษตรรูปแบบท่องเที่ยวเชิงเกษตรเหล่านี้มีการใช้ทรัพยากรเกษตรที่หลากหลายและส่งผลต่อการเกษตรของชุมชน 3 ลักษณะ คือ การอนุรักษ์ทรัพยากรเกษตร การขยายตัวของกิจกรรมเลี้ยงผึ้ง เพาะเห็ดเกษตรอินทรีย์ และการนำทรัพยากรเกษตรในท้องถิ่นมาสร้างมูลค่าเพิ่มจากการท่องเที่ยวและผลที่เกิดขึ้นดังกล่าว กลายเป็นความโดดเด่นทางการเกษตรของอำเภอช้างกลาง ที่สนับสนุนให้การท่องเที่ยวเชิงเกษตรขยายตัวเพิ่มมากขึ้นในกรณีของชุมชนถ้ำรงค์สามารถพัฒนาได้ไม่ยากนัก ซึ่งเมื่อพิจารณาศักยภาพของชุมชน จะเห็นว่าชุมชนมีความสามัคคีกัน มีความร่วมมือกัน สภาพพื้นที่ของตำบลถ้ำรงค์เอื้อต่อการรองรับนักท่องเที่ยวเข้าเที่ยวชม ได้รับการสนับสนุนการหน่วยงานราชการ รวมทั้งมีสื่อโทรทัศน์มาถ่ายทำอยู่เสมอ ก็ถือว่าเป็นโอกาสที่ดี อย่างไรก็ตามจะพบว่า ควรนำแนวคิด 4Ps เข้ามาช่วยในการพัฒนาในด้านการตลาดเพื่อการท่องเที่ยวของชุมชนถ้ำรงค์ เนื่องจากปัญหาในการพัฒนาและผลิตผลิตภัณฑ์ ยังเป็นปัญหาหลัก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. แนวทางการพัฒนาพื้นที่ตำบลถ้ำรงค์สู่เส้นทางท่องเที่ยวเชิงเกษตรควรมีการพัฒนาโครงข่ายการท่องเที่ยว เนื่องจากยังไม่เกิดการท่องเที่ยวในพื้นที่อย่างชัดเจน ควรเน้นพัฒนาคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องการกำกับดูแลสิ่งแวดล้อมควบคู่กันไปด้วย
2. แปลงแผนการท่องเที่ยวระดับตำบลถ้ำรงค์ภายใต้กรอบแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรสู่การปฏิบัติจริงและรับผิดชอบโดยองค์การบริหารส่วนตำบลถ้ำรงค์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

เมื่อศึกษาความเป็นไปได้แล้ว ควรวางแผนเพื่อการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงเกษตรในพื้นที่ตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กนกพล จันทะรักษา. (2558). การศึกษาความเป็นไปได้การลงทุนแหล่งท่องเที่ยววัฒนธรรมทางน้ำครบวงจรที่มนุษย์สร้างขึ้น. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ครรชิต มาระโกชน์ รัชฎาพร วงษ์โสพนากุล และอารียา บุญทวี. (2560). รายงานการศึกษาข้อมูลด้านอุตสาหกรรมบริการและการท่องเที่ยวชุมชนจังหวัดฉะเชิงเทราในโครงการ "การปรับเปลี่ยนทิศทางการพัฒนา (Reprofiling)". ฉะเชิงเทรา: มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.
- โชค บูลกุล. (2556). เข้าใจวิถี "เกษตรกรรมสีเขียว" ผ่านการท่องเที่ยวฟาร์มโชคชัย. วารสารบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์และการสื่อสาร, 8(1): 14.
- ปองพล ธวัชหทัยกุล ชัชฎารัตน์ มุกดา และวศิรินทร์ วาริเศวตสุวรรณ. (2550). แนวทางในการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ (รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์). กรุงเทพฯ: วิทยาลัยเฉลิมกาญจนา.
- เทพกร ณ สงขลา และบัญชา สมบูรณ์สุข. (2554). ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและการใช้ทรัพยากรเกษตรของชุมชนชน: กรณีศึกษาท่องเที่ยวเชิงเกษตรข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช. วารสารวิทยาการจัดการและสารสนเทศศาสตร์. 6(2): 1-12.
- สำนักงานจังหวัดเพชรบุรี. กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด. (ม.ป.ป.). ข้อมูลจังหวัดเพชรบุรี. สืบค้นเมื่อ มีนาคม 1, 2567, จาก https://phetchaburi.go.th/phet2/CODE/files/1416470966_ข้อมูลจังห.pdf.